

terix, quæ est obligatio debitoris; quod non tiatur; adeoque solum habet vim contra eos, qui tunc erant subditi.

198 Utraque opinio est probabilis.

## Q U A E R E S XXI.

199 *Civis Panormitanus*, qui furtum commisit, non jam elapso termino monitorii, se translulit ad *Diœcœsum Montis Regalis*, animo ibi perpetuo habitandi, aut manendi majori parte anni: *An*, elapso termino, incurrat censuram contra non restituentes Panormi latam.

200 **C**ertum est, 1. Non subditum ferentis monitorium non ligari monitorio, aut censura, ac proinde non teneri sub censura ad revelandum; quia actus jurisdictionis exerceri non potest in non subditum, quoniam subjectio, & jurisdictionis sunt correlativa.

201 Certum est, hic non esse sermonem de censura lata per modum statuti, seu legis aliquid prohibentis in futurum; v. gr. si quis furetur calicem, sit excommunicatus: hanc quidem non incurrit, qui antequam peccet, mutat foro, seu territorium, licet postea mutato foro id faciat, quia non est jam subditus prioris judicis, ac proinde non ligatur ejus praepositus, aut censuris: sed sermo est de censura lata per monitorium, quod non habet rationem legis, sed solius praeposti transitorii, ut in n. 49. His suppositis.

202 Resp. incurrire, Bonac. tom. 1. disp. 6. de denunc. §. 2. num. 2. pag. 892. Leand. de censur. 1. disp. 4. quæst. 22. ratio est, 1. Quia remanet subditus ratione delicti, & per monitorii citationem jurisdictione perpetuatur, C. proposuisti, de foro competenti, 2. Quia ubi judicium est incæptum, ibi finiri debet, ff. de judiciis; ac proinde ille, etiam mutato foro, remanet subditus prioris judicis secundum quid, nempe secundum illam causam.

## Q U A E R E S XXII.

203 *An qui scit delinquentem, & post promulgationem monitorii, intra terminum prefixum incipit esse subditus illius superioris, qui tulit monitorium, ligetur monitorio contra scientes ad revelandum delinquentem late?*

**R**esp. ligari, si monitorium sit generaliter latum, sed computato æquali termino inchoando à die, quo fit ejus subditus, & habet scientiam: ut in num. 165. Bonac. cit. pag. 895. num. 1. & alii apud Dian. p. 5. træt. 9. ref. 36. quia est verè ejus subditus, tempore quo ejus urget præceptum.

204 Negativam tamen sententiam probabilem putat Diana p. 5. træt. 9. ref. 36. quia sententia referenda est ad tempus, quo pronun-

lædit territorium alienum, quia nulla sit causa cognitionis in territorio alieno, nam vel delictum est ita publicum, ut non requirat causæ cognitionem, vel si requirat, citatio sit in territorio alieno; effectus vero citationis confertur in *Diœcœsi Episcopi* citantis, 4. quia certum est, quod possit Episcopus excommunicare subditum in alieno territorio existentem, pro delicto in proprio territorio commisso; igitur certum esse debet, quod possit illum in alieno territorio citare; nam censura est invalida, si non præcedat monitio, seu citatio.

210 **R**esp. Non posse Episcopum suum subditum in alieno territorio citare, nisi ubi ad sit consuetudo ibi citandi. Diana cit. Avila, Hurt., & alii nonnulli apud ipsum. Ratio est; quia Episcopus non potest exercere jurisdictionem in alieno territorio, ex cap. final. de Consil. cap. Episcopum 9. quæst. 2. ex Clem. I. de foro competenti. Citatio autem, sive consideretur, ut pronunciatur à judece in proprio territorio, sive ut intimatur per nuncium, est actus judicialis, usus jurisdictionis, & dicitur fundamentum judicii. Ita Giurba cum aliis Jurisconsultis consil. 89. n. 22. ex l. Cūm Clericus, & alibi. Hinc in Clementina Pastorali, de sent. & re judic. decernit Pontifex judicem non posse aliquem in alieno territorio citare.

211 Ex his patet solutio ad 1. 2. & 3. in opusculo.

212 Ad 4. Certum quidem est, posse Episcopum excommunicare subditum in alieno territorio existentem pro delicto in proprio territorio commisso. Hoc autem non impeditur per hoc, quod non possit Episcopus eum in alieno territorio citare, quia potest requirere consensum Episcopi extranei, ut permitat citationem, per nuncium, aut litteras, vel ut ipse per suos ministros notificet delinquenti monitorium à proprio Episcopo latum; quem consensum, sicut denegare non potest circa subditum proprium, qui in alieno territorio delinquit: ut in n. 108. à fortiori negare non potest circa subditum alterius. Verum tamen est, quod tali consensi iniuste negato, citatio sit invalida.

Item suppetit aliis modus citandi. Sufficit enim, ut subditus citetur in domo propria, quam in territorio habet, aut in loco publico ejusdem territorii, dimissis, & affixis ibi monitorii copiis; quæ citatio ita subditum arat, & afficit, ac si fuisset personaliter facta. Melphi in tr. crim. verb. Reis, & contumacis condemnatio. Cujus ratio desumitur ex Reg. juris, Dolus & fraus nemini patrocinantur: Alioquin liberum esset scelestis, Episcoporum

## P E T E S

214 *Quid dicendum de Superioribus Regularibus quoad suos subditos?*

**R**esp. Superiores Regulares posse suos subditos per monitorium citare, & censuris ligare, ubicumque scierint eos extra eorum territorium reperiri, sive deliquerint extra, sive intra eorum territorium, sed malitiosè aufragent. Villalobos tom. 1. træt. 16. diff. 16. num. 6. Diana p. 5. cit. ref. 34. Pelliz. tom. 2. tr. 9. cit. 3. num. 65. Peyr & alii innumeris apud ipsos.

215 Ratio est, quia Monachus, ubicumque est, semper est sub jurisdictione Abbatis, quem vice Dei suprà caput suum imposuit, ex cap. statuimus 19. quæst. 3. & cap. si Religiosus, de elect. in 6. & licet sit extra claustrum, fictione tamen juris, censetur esse semper in claustro, Innoc. & Abbas, apud Pelliz. cit. Unde Doctores concludunt, Superiores Regulares nullum habere territorium, seu habere totum mundum pro territorio, ac proinde posse ubique in suos subditos propriam jurisdictionem exercere, eosque fugitivos ubiqui capere, non implorato judicis sæcularis, aut Episcopi brachio.

216 Hinc Pelliz. cit. n. 66. habet, *Magnam esse disparitatem inter Episcopum, & Prelatum Regularē (quod spectat ad præsentem materiam)* siquidem Episcopus habet immediatæ jurisdictionem in territorium, & ratione hujus in personas, quæ proinde non sunt ei subjectæ immediatæ per se, sed solum ratione domicilii, beneficii, aut officii, quod habent in ejus diœcœsi: quod vel inde constat, quia ei possunt supradicta relinquare, etiam invito Episcopo, seque transferre ad aliam diœcœsim, statimque ac id fecerint, desinunt subiecti illi Episcopo. Prelatus vero Regularis immediatæ

diatè habet jurisdictionem in personas Religiosorum subditorum, qua proinde non finitur certis locorum limitibus (ut finitur Episcopalis) sed solum terminatur certis personis, qua ubicumque sint, eadem ratione subjiciuntur Prelato Regulari, ab eoque possunt coerceri, ac puniri, sicut & filii à parentibus, uxor à marito, &c. Idque ratione potestis dominativa, quam habent Prelati Regulares in suos subditos Religiosos, non minus quam parentes in filios, vir in uxorem, &c.

## QUÆRES XXIV.

<sup>217</sup> An subditus Episcopi existens in Monasterio Regularium teneatur sub censura ad revelandum ex vi monitorii à suo Episcopo lati?

Hanc difficultatem tractant Tancr. tom. 5. tract. 4. qu. 6. num. 5. & Diana p. 5. tr. 9. ref. 37. sed minori claritate, ac proinde distinguendum puto.

Vel enim est sermo de delicto commisso in loco exempto, vel extra locum exemptum.

Loquendo de delicto commisso in loco exempto, duas sunt opiniones.

Prima affirmit teneri ex vi monitorii ipsum furem ad restituendum, & scientem ad revelandum. Suarez, Egidius, & Coninch. apud Tancr. & Dianam cit. quia Monasterium Religiosorum est locus exemptus, sed non facit territorium; & Hurt. de cens. in com. disp. 8. num. 32. ait, nomine loci exempti, ubi delinquentes non possunt ab Episcopo ligari censuris, etiam à jure, sive generali, sive speciali latis, venire Abbatias quasdam, & prioratus, minimè Monasteria Religiosorum, quia soli Religiosi sunt exempti ratione sui, non locus Monasterii.

Secunda negat teneri, & ligari censuris ab Episcopo latis, Henriquez, Rayn. Sà, Avila, & Präpositus apud Tancr. & Dian. cit. quia non solum personæ, sed etiam ipsa loca Regularium, uti Monasteria, & Ecclesiae, sunt exempta à jurisdictione Episcopi, præter easus à jure expressos, in quibus possunt Episcopi tamquam Sedis Apostolicae delegati procedere. Bord. p. 1. ref. 7. num. 4. ex Nicolao V. Et sic cunctorum, per hac verba, Quod licet ipsifrateres, ipsorumque domus, & loca per speciale Sedis Apostolica privilegium ab omni jurisdictione & superioritate quoruncunque Ordinariorum sint exempti.

Locus autem à jurisdictione Episcopi exemptus, licet intra territorium Episcopi, est formaliter ab ejus jurisdictione exemptus; unde infert ex Tancr. cit. n. 6. eodem modo discurrendum esse in præsenti materia de censuris ab Episcopo latis, sive à jure pro delictis futuris vitandis, sive ab homine pro præteritis sa-

tistaciendis. Qui proinde utramque opinionem probabilem putat, sive in terminis de subdito Episcopi existente in loco exempto, sive in Monasterio Regularium; adeoque probabile putat, quod non teneatur sub censura ad restituendum, aut revelandum.

Pariter utramque opinionem probabilem putat Dian. cit. quoad censuras pro delictis futuris statuto generali, aut speciali latis: v. Dianam, & Tancr. cit.

Ita quoad 1. partem citati Doctores discurrunt.

<sup>218</sup> Quoad 2. verò partem, loquendo videlicet de delicto commisso extra Monasterium exemptum.

Respondeo, subditem Episcopi existentem in Monasterio Regularium teneri ex vi monitorii, & sub censura, si est rem detinens, ad restituendum, & si est sciens, ad revelandum.

Prima pars sequitur ex dictis qu. 21. & 23. Exdem namque rationes, quæ probant, subditem Episcopi, si post patratum ibi delictum ad aliud territorium transtulit, etiam animo ibi habitandi, teneri sub censura lato monitorio parere; à fortiori idem probant de ejus subdito existente in Monasterio Regularium; à fortiori, inquam, quia hic est subditus Episcopi, tam ratione delicti, quam ratione personæ, & existit intra ejus territorium.

Secunda pars sequitur ex prima; quia accessoriū sequitur principale.

<sup>219</sup> Nomine autem delicti intra, aut extra Monasterium, commissi, de quo est sermo, non venit non restitutio, aut non revelationio, ut minus recte putant quidam; sed delictum illud, unde oritur onus satisfactionis, restitutionis videlicet, aut revelationis, ob quod jam patratum, etiam non subditus fit subditus, & ob quod monitorium fertur ad satisfactionem habendam.

## QUÆRES XXV.

<sup>220</sup> An Episcopus existens in Diœcesi alterius possit monitorium sub censura ferre contra suum subditum?

R Esp. non posse, nec in diœcesi alterius, nec in Monasterio, seu loco exempto, si requiratur causæ cognitio. Dian. cit. ref. 35. Tancr. cit. num. 2. ex cap. Episcopum 9. quæst. 2. & ex cap. novit, de Officio delegati, ubi habetur, quod jurisdictione contentiosa, qualis est ad excommunicandum, exerceri non potest in territorio alieno; & judex extra suum territorium habetur, ut persona privata, & non potest Tribunal erigere, ex cap. notandum 2. quæst. 3.

Idem

<sup>221</sup> Idem dico esse verum, etiam si delictum sit ita publicum, ut non requiratur causa cognitio. Präpositus apud Dianam cit. contra Avilam, & Cornejo, quia ipsum ferre censuras est actus jurisdictionis contentiosæ; unde recurrent motiva prioris assertionis.

## QUÆRES XXVI.

<sup>222</sup> An, si Episcopus in diœcesi alterius habeat locum exemptum ab eo, & sibi subiectum, possit in eo contra suos subditos monitorium ferre?

R Esp. posse, Tancred. cit. quæst. 6. num. 1. quia locus ille, licet sit in diœcesi alterius Episcopi, non est tamen sub jurisdictione illius, sed sui; adeoque non censetur esse in territorio alterius, sed proprii Episcopi, Rota Rom. decis. 55. 18. Maij 1611. ac proinde potest Episcopus in eo loco in diœcesi alterius sibi monitorium ferre; etiam cum cause cognitione; cui obediens tenentur subditi, tam in dicto loco existentes, quam in propria diœcesi.

## P A R S S E C U N D A.

## De Denunciationibus faciendis ad edicta Inquisitorum.

## C A P U T P R I M U M.

Affertur Edictum Univers. Inquisitionis Romana.

<sup>223</sup> Noi, &c. Per la misericordia di Dio della S. Chiesa Romana Cardinali, in zuta la Republica Cristiana contra l' eretica pravità Generali Inquisitori, della Santa Sede Apostolica specialmente deputari.

E Stendo a Noi per la continua esperienza manifesto, che molti per malitia, altri per inobedienza, e altri per ignoranza non soddisfanno all' obbligo, che hanno di denunciare al Sant' Uffizio li delitti spettanti ad esso, e che per ciò succedono grandissimi inconvenienti, ed errori, non solamente contro i buoni e Cristiani costumi, ma ancora contro la Fede Cattolica. Noi per tanto, a' quali specialmente deve essere a cuore la gloria di Dio, la conservazione, e aumento della Fede Cattolica, e la salute dell' anime, volendo provvedere a tanto disordine, con autorità Apostolica a noi commessa, comandiamo in virtù di santa obedientia, e sotto pena di scomunica di lata sentenza, oltre l' altre pene prescritte da' Sacri Canoni, Decreti, Constitutioni, e Bolle de' Sommi Pontifici, per tenore del presente Editto a tutte e ciascuna persona di qualunque stato, grado, e condizione, o dignità, così Ecclesiastica, come secolare, che fra il termine di un mese, dieci de' quali per il primo, dieci per il secondo, e dieci per il terzo termine perentorio, si debbano rivelare, e giuridicamente notificare al S. Uffizio, ovvero agli Ordinarij,

tutti, e ciascuno di quelli; de' quali sappiano, o abbiano avuto, o averanno norizia.

Che siano Eretici, o sospetti, o diffamati di eresia, o credenti, fautori, o ricettatori, e defensori loro, o abbiano aderito, o aderiscono a' Riti de' Giudei, o Maometani, o de' Gentili, o abbiano apostata dalla Santa Fede Cristiana.

Che abbiano fatti, o faccino atti, da' quali si possa argomentare patto espresso o tacito col demonio, esercitando incanti, magie, sortilegi, porgendoli suffumigi, incensi, per trovar tesori, ed altri intenti, chiedendo da lui risposte, e invocandolo, ed a quest' effetto promettergli ubbidienza, e consacrargli pentacoli, libri, spade, specchi, o altre cose, nelle quali intervenga il nome, ed opera sua.

Che si stano ingeriti, o ingeriscono in far esperimenti di Negromanzia, e di qualsiasi altra sorte di Magia, con entrare ne' circoli, far l' esperimento della Caraffa, del Crivello, per trovar i medesimi tesori, e cose nasconde, rubate, o perdute, e fare altre simili, e superstiziose azioni ad altri fini, massime con abuso de' Sacramenti, o di cose sagre, o benedette.

Che senza licenza dovuta ritenghino scritti, che contenghino Eresie, o libri d' Eretici, che trattino ex professo di Religione, o che gli abbiano letti, o tenuti, o stampati, o fatti stampare, o li leggano, tengano, stampino, facciano stampare, introducano, difendano, sotto qual sivoglia pretesto, o colore.

Che abbiano libri di Negromanzia, Magia, o continentì incantesimi, sortilegi, e simili